

Az Oktatásügyi Minisztérium Szemléltető Filmkirendeltsége
filmia sorozatából

142. szám

A NÉMETALFÖLDI POLGÁRI FORRADALOM ÉS SZABADSÁGHARC

Történelmi sorozat: 13.

Készült: 1955. évben

Módszertani utmutatás a diafilmhez.

A diafilmet a tanár "A németalföldi polgári forradalom és szabadságharc" tárgykörének ismétlésénél használja fel. A film bemutatásának célja az ismeretek elmélyítése azáltal, hogy szemléletesen állítja a tanulók elé a feudális társadalmi rendből a kapitalizmusba való átmenet korában: az eredeti tőkefelhalmozás mezzanatait /manufaktúra, gyarmatosítás szerepét/;

Németalföld gazdasági, társadalmi, kulturális fejlődését a XVI., XVII.sz.-ban /a képek jelentős része híres németalföldi művészek festményei, metszetei/;

a spanyolországi feudális abszolútizmus élősdiségét;

az egyház terrorisztikus eszközeit, amelyekkel hatalmát növelni és uralmát rögzíteni akarta;

a németalföldi nép függetlenségéért folyó harcának összefonódását az osztályharcgal;

a holland burzsoázia győzelmét;

hogy győzelmét a néptömegek részvételének köszönhette és hogy a győzelem gyümölcsét egyedül a burzsoázia élvezte.

A film anyaga alapján a tanár összefoglalása 4 kérdés körül csoportosulhat:

Milyen volt a XVI.sz.-ban Spanyolország és milyen volt Németország gazdasági, társadalmi, politikai helyzete?

Miért volt nagyfontossága, haladó jellegű a németalföldi forradalom?

Milyen szerepet töltek be ebben a forradalomban a néptömegek?

Mit tanulhatunk a németalföldi nép küzdelméből?

Németalföld története a XVI. és XVII.században szorosan összefonódott Spanyolországgal.

1. Térkép: Spanyolország a XVI.században.

Spanyolország a XVI.sz.-ban Európa legnagyobb hatalma lett. A spanyol birodalomhoz a Pireneusi félsziget; Itáliában Milánó, Nápoly, Szicília. Európában még Ausztria, Csehország, Magyarország nyugati része, az u.n. Habsburg-Magyarország és Németalföld tartozott. A Habsburgok megszerezték a német császári címet is.

Afrikai gyarmatai: Tunisz, Oran, a Kanári szigetek.

Amerikában: Mexiko, Peru, Chile, Nyugat-India nagy része. A portugálok kezén a következő gyarmatok voltak: Brazília keleti partja, Afrika nyugati és délkeleti partvidéke, Madagaszkár, továbbá az Arab-félsziget keleti, Élf-India nyugati partja, Ceylon szigete és néhány keletázsiai sziget.

2. V. Károly /Tizian/

Ebben az időben a spanyol trónon Habsburg V. Károly ült./1519-1555/

Erős flottával, kitűnő hadsereggel rendelkezett. Sikerült megteremtene a korlátlan királyi hatalmat Spanyolországban, mert az önkormányzattal és régi kiváltságokkal rendelkező városok önállóságát erőszakkal megszüntette, az önkényeskedő feudális nagyurakat leverte, az engedelmeskedőket gazdag birtokokkal, ajándékokkal, hivatalokkal jutalmazta meg, mint uralmának támaszait.

1555-hen lemondott a trónról fia, II. Fülöp javára.

3. II. Fülöp/Tizian/

II. Fülöp apja bíredalmából Spanyolországot, az amerikai gyarmatokat, Németalföldet kapta meg.

Folytatta V. Károly politikáját, fenntartotta az abszolútizmust. Alattvalóitól nem tűrt ellentmondást, meggyőződéssel vallotta, hogy a király hatalma isteni eredetű. Vakbuzgó katolikus hívő volt, zárkózott barátságtalan természetű, aki - ugyyszólván - soha nem mozdult ki palotájából, az Escoriálból.

4. Escorial.

Ez a kívülről komor, zárt palota jellemzi legjobban II. Fülöpöt, az építetdjét. 17 épülettömbből áll, 22 udvara, 2237 ablaka van. Madrid közelében, a vízben szegény, fátlan, virágtalan Kasztíliai-fennsíkron emelkedik. II. Fülöp korában a palota egyik szárnya monostor volt, mert a király a legszivesebben papokkal vette magát körül.

Trónjának legfontosabb támasza a "szent inkvizíció" lett, a papok törvénytörése, politikai-rendőri szervezet, amelyet a dominikánus szerzetesrend vezetett.

5. Az inkvizíció kinzókamrája.

Az inkvizíció kezdetben a nem-katolikusok elnyomására, később a feudális kizsákmányolás és a katolikus egyház terrorja ellen sikereszálló városi polgárok és parasztek körében elterjedt "eretnek-ség" kiirtására szolgált; de eretneknek számított mindenki, aki az abszolútizmussal nem volt megelégedve. Az inkvizíció bírái mindenkít perbe foghattak; a vádlottakat a legszörnyűbb kinzásokkal vallatták és a szerencsétlen áldozat soha nem tudta meg feljelentője nevét.

6. Keréketörés.

A vallatások rendkívüli kegyetlenségét mutatja pl. a keréketörés is, de igen sokféle módszert használtak a papok, hogy a "hitetlenséket" és "eretnekeket" bűnük bevallására kényszerítsék.

7. Antodafé.

Az áldozatokat legtöbbször "vérnélküli" - tehát máglyahalálra ítélték. A kivégzés színhelyére az elítélteket a papok ünnepélyes egyházi felvonulással kísérték és megkivánták, hogy végrehajtásánál a lakosság is részt vegyen. Gyakran megjelent az udvar is, az előkelőségek jelenlétükkel hangsúlyozták az inkvizíció szükségességét, így próbálták az alacsonyabb osztályokat, néprétegeket megfélemlíteni. Az egyház az abszolútizmus legszörnyűbb eszközévé vált.

Egyben dus jövedelmet is jelentett az inkvizíció a királynak és a katolikus papságnak, mert a halálraítéltek javait elkobozták, kétharmada a királyt, egyharmada az egyházat illette.

II. Fülöp uralkodása kezdetén Spanyolország még gazdag ország volt.

8. Várkép: Kolombus felfedező utjai.

Amerika felfedezése után a könnyű kereset kalandorai, főleg elszegényedett spanyol nemesek, elsősorban Mexikóba és Peruba özönlöttek. A spanyol vállalkozók elrabolták az indiánok felhalmozott arany, ezüst készletét, a népet rabszolgákként dolgoztatták. Az embertelen bánásmód rohamosan pusztította a bennszülötteket. Ekkor az erősebb és kitartóbb négereket hozták el a spanyolok Afrikából. A földeken, bányákban a legkiméletlenebbül szipolyozták ki erejüket.

A mérhetetlen gazdagság, mely a gyarmatokból Európa felé özönlött, meggyorsította az Atlanti-Óceán partjain fekvő országokban a kapitalizmus kibontakozását.

A spanyol termelést azonban nem fejlesztette, ellenkezőleg, pusztulását siettette. A spanyol ipar meglehetősen gyengén állott. Hiányoztak a gazdag kereskedők, akik pénzelték volna a felfedező utak szervezését és megvásárolhatták volna az összeharácsolt zsákmányt.

9. Németalföldi kereskedelmi hajó.

A szállitmányokat főleg olasz és németalföldi kereskedők vették át, és továbbították Európa kereskedelmi gócpontjai felé. A németalföldieknek sok árbócu, gyorsjáratú vitorlásain a merész hajós-nép a meggazdagodás új útjait nyitotta meg az óceánon, és ki-termelték a csipkés homlokzatu házak építéséhez szükséges vagyono-kat.

Spanyolországban viszont - a beözönlött óriástömegű arany, ezüst miatt a nemesfém ára leszállt, ezért a gabona és közszükségleti cikkek ára emelkedett. Az inkvizíció kiűldözte a zsidókat és mór-
riszkozókat, ennek következtében a spanyol ipar és kereskedelem tel-
jesen tönkrement és hosszú időre megakadt a kapitalista fejlődés.

A király jövedelme csökkenését súlyos adóztatással akarta pótolni, a parasztság azonban nem bírta el az újabb terheket, gyakran pusztított az éhínség.

Ugyanakkor a hatalmas birodalom kormányzása és II. Fülöp folyto-
nos háborúi óriási összegeket emésztettek fel. Az uralkodó génuai

bankároktól kölcsönöket vett fel, azok fejében pedig elzálogosította a birodalom jövedelmének jelentős részét. II. Fülöp alatt a spanyol birodalom pénzügyi és kormányzati válságba került.

10. Németalföld térképe.

A spanyol állam pénztárába a legnagyobb jövedelem - évi 38 millió korona - Németalföldről folyt be. II. Fülöp elhatározta, hogy Németalföldet Spanyolország provinciájává teszi, s így tetszése szerint szipolyozhatja ki.

A király azonban rosszul számított. A németalföldi polgárság és az egész nép felkelt a spanyol abszolutizmus ellen.

Honnan származott Németalföld gazdagsága?

A XVI.sz.-ban Németalföld 17 tartománya a mai Belgiumot, Franciaország egy részét, Luxemburgot és Hollandiát foglalta magában. Az országon át folyt a Rajna, a Maas és a Schelde. Ezek a folyók kötötték össze Franciaországgal és Németországgal.

3 millió lakosa, 200 városa, 150 iparúzó helysége és 6000 falva volt. A kis tartományokat népe munkája tette gazdaggá.

11. Amsterdam. /Csatornamenti utcarészlet./

A mélyalföld talajvizét csatornákkal apálykor a tengerbe vezették, dagálykor szilipekkel akadályozták meg, hogy visszanyomulhasson. Sok városát nevezhetjük Észak-Velencéjének, melyeknek faragottorru házai ma is tisztán tükröződnek a lagunaszerű vizekben. A közép- és korareneszánsz idején vidám és pezsgő élet folyt bennük, virágzó művészet és üzleti élet. Az ünnepélyes felvonulásokat, a jelmezes utcai parádékat művészekkel terveztették meg, mert a szorgalmas munkában töltött hétköznapok után zavartalanul élvezték az élet zaját és örömet.

12. Aratás. /Breughel./

A földeket igen gondosan művelték meg a parasztek. Breughel képe is a dusan termő föld gazdagságát, nyomában az egészséges jólétet, a tele gyomor kéjes kényelmét rögzíti nyers realizmussal.

13. Parasztek tánca. /Breughel./

Pieter Breughel, a XVI.sz. közepének németalföldi festője, e kor olasz művészetének szellemével ellentétben, méltónak tartotta a mindennapi élet jeleneteit megfesteni és pl. a parasztek bohókás, vidám táncát, mulatozásait vászonra vinni. Különben is a németalföldi festők közül sokan több örömet találtak az életképek és csendélet festésében, mint a bibliai tárgyokban. Ők a kor krónikásai.

14. Szélmalmok. /Rembrandt/

A falvak népe a tenger felől zugó szelet malmok hajtására fogta be. A vitorlák mint óriási szitakötők lebegtek a táj felett és mialatt könnyedén, játékosan forogtak, az egyszerű fabódékban bőven omlott a kövek alól a hófehér liszt. A kövér legelőkön renge-

teg szarvasmarha tenyésztett; a tejtermékeket, a híres sajtokat messze földre vándoroltatták és azok meghozták a jó valutákat.

15. Rotterdami zöldségpiac. /Ismeretlen festő/

A nedves talajon dusan termett a virág és zöldség. A művészetbe pedig bevonultak a piaci képek, kelkáposztával, hagymával, kofákkal és vásárlókkal.

16. Tengerparti halászat.

A németalföldi nép életének a szíve azonban a tenger volt. A szél-, nap-, esőmarta arcú férfiak a legszivesebben, halásztak, vagy járták a csipkés taraju hullámok hátán az Óceánt hajókkal, bárkákkal, apró csónakokkal. A merész halászok és halászlányok gyakran egész Európát ellátták hallal. S ha megfigyeljük a flamand csendéletfestők képeit, látjuk, mily szenvedélyes örömet jelentett nekik az inyes falatok: vad, szárnyas, karcsu és kövér halak, osztriga, gyümölcs összeválogatása hatalmas, dekoratív tömegben való szemlélése.

17. Antwerpen. Pótcsa piaccal.

Az amerikai és indiai gyarmatokról érkezett szállítmányok kereskedelmi forgalmának a XVI.sz.-ban Antwerpen volt a központja. Ez a város az angolok szerint "elnyelte a többi ország összes kereskedőjét egész forgalmával együtt". Piacán a sok nyüzsgő vásárló mindent megtalálhatott, ami szem-szájnak ingere.

18. Gyapjamosók./Molenaer./

A gazdagodó polgárság kifejlesztette a nagy kapitalisztikus ipari termelést, a bér munkásoknak és a falusi háziarpcoknak a kiszákmányolásával. A drága, puha szövetek gyártásának a titkát a flandriai takácsok féltve őrizték. A manufacturák egyre több embert dolgoztattak; a gyapju mosását, tisztítását a tulajdonos sokszor személyesen ellenőrizte, mert a posztóvégek magas áron keltek el az európai piacon.

19. Csipkeverő leány.

A pompa és fényezés szeretete együtt nőtt a vagyonnal. A flamand lehellatszerű, finom csipkéért dus aranyakat vágtak zsebre a kereskedők, a fiatal lányok, asszonyok pedig fillérekért görnyedtek éjjel-nappal a szemrontó munka felett.

20. Pénzváltó.

A megnövekedett üzleti élet, forgalom, a négy világrésszel folytatott kereskedelem megsokszorosította a pénzváltók, bankárok számát. Közükön hatalmas vagyonok fordultak meg, a hitelnyújtás busás kamatot hozott. Nem egy bankár pénzelt a fejedelmek tékozlásait, fedezte királyok háborus kiadásait és biztosítékul országok jövedelmeit foglalták le.

21. Gazdag kenyha belseje.

A gazdag polgárasszonyok szerettek versenyre kelni egymással lakomák rendezésében, hogy konyhaművészetüket csillogtathassák. A verseny tovább hullámzott, a nemes asszonyok is arra törekedtek, hogy a burzsoázia lakomáinak pazarságát tulszárnyalják.

22. Leyden.

Felvirágozott a tudomány és művészet. A polgárságnak szüksége volt a természettudományok fejlődésére. Messze földön híres egyetemeikre sok külföldi tanulmányozó iratkozott be. A magyar tudósok közül többen megfordultak Leydenben.

A 17 tartománynak önkormányzata volt, de spanyol helytartó állott az élükön. Németalföld első helytartója II. Lajos magyar király özvegye Mária lett. Az ő idejében terjedt el Németalföldön Kálvin tanítása. Követői főleg nemesek, polgárok voltak, a szegény néprétegek között /céhlegények, bérmunkások, halászok, szegény parasztok/ viszont inkább az anabaptista vallás lett otthonossá.

A reformáció terjedésének nemcsak szociális, hanem politikai okai is voltak. A németalföldeleket a spanyol uralom iránti ellen-szenv is szembeállította a katolikus vallással.

23. Granvella érsek.

Fokozódott az általános elégedetlenség, amikor Mária után Pármai Margit lett a kormányzó, aki mellé II. Fülöp Granvella érseket rendelte, a vallásüldözések rettegett alakját.

24. Pármai Margit.

Pármai Margittal és Granvellával az inkvizíció is megkezdte működését. Olyan ürüggyel, hogy az egyház az eretnekséget akarja kiirtani, az inkvizítorok bejárták az országot és elfogtak mindenkiket, aki nem vallotta magát katolikusnak. Megkezdődtek a tömegüldözések, fellángoltak a máglyák tüzei, a boszorkányégetések.

A kálvinistákat, anabaptistákat, tehát főképpen a polgárokat és munkásokat végezték ki.

Igy lettek ezek - az üldöztetés nyomása alatt - a nemzeti szabadság leghevesebb védelmezői.

A nemesség követséget küldött a királyhoz Madridba, hogy szüntesse be az inkvizíció működését. A kismemesség 1565-ben titkos szerződést létesített, hogy megvédje az országot az üldözésektől. Ebben az évben indult meg a felkelés.

25. Képrombolás.

1566 őszén a népfelkelés már nagyszabásúvá vált. Az elkészedett néptömegek berontottak a katolikus templomokba és szétrombolták a képeket és szobrokat.

26. Alba herceg.

II. Fülöp, hogy egycsapással elintézzé a németalföldi kérdést, 1567-ben a kegyetlenségéről hírhedt Alba herceget küldte Németalföldre, hogy "rendet teremtsen".

27. Alba herceg bevonul Brüsszelbe.

Most lángolt csak fel igazán a protestánsok üldözése. Alba megszervezte a Ferradalomügyi Tanácsot és rövid idő alatt 8000 embert végeztetett ki. 100.000 protestáns, főleg iparos és tenge-
rész menekült el Angliába. A munkások magukkal vitték a posztógyár-
tás titkát és megalapozták Anglia szövőiparát.

Alba nemcsak a megszálló sereget tartatta el a németalföldiekkel, hanem a spanyol kincstárt is meg akarta tölteni. Azt írta a királynak: "Most a leggazdagabb és legveszedelmesebb gonosztevőket fogatom el és sujtom pénzbírsággal. Utána a bűnös városokat veszem sorra; ily módon felséged pénztárába tekintélyes összeg fog befolyni".

A lakosságra súlyos adót vetett ki: a 10 %-os kereskedelmi adót. Minden árú árából 10 garast a spanyoloknak kellett leadni, ahány-
szor az árú gazdát cserélt. A kereskedelem erre megbénult, az üz-
leteket bezárták, pedig Alba a kereskedők közül is sokat felakasz-
tatott elrettentő például.

28. Gueux jelvény.

Németalföldön beköszöntött a munkanélküliség és az éhínség. A la-
kosság az erdőkbe menekült, és onnan mért csapást a megszálló se-
regekre. Egyik spanyol államférfi elnevezte a németalföldeieket
koldusoknak. A felkelők erre jelvényt csináltattak: egy koldus-
tarisznyán egymásba fonódó két kéz. A jelvény felirata: "A kol-
dusztarisznyáig hűek a királyhoz".

29. Orániai Vilmos.

A "koldusok", vagyis ahogy ők mondták, a "gueux-k" élére Orániai
Vilmos, nagybirtokos nemes állott. Minden erejét hazája felszaba-
dítására áldozta.

30. Holland hadihajó.

Irtó háborút indított a spanyolok ellen szárazon és vizen. Még
kalózhajókat is felfogadott, legénységük a menekülő tengerészek-
ből került ki. Az elfogott spanyol hajók javait jogos prédájuknak
tekintették.

31. Tengeri ütközet viharban.

Élet-halál küzdelem folyt a szabadságért. Az ellenállás főleg é-
szakon erősödött. Sok város elűzte a spanyol kormány embereit.

32. Ismét Németalföld térképe.

1572-ben elfoglalták Zeeland egyik szigetének Briel nevű városát.
Ez a város lett az északi felkelés támaszpontja. Alba nem tudta
visszafoglalni, mert a tengeri gueux-k elvágták a gátakat és viz-
zel árasztották el a spanyol szárazföldi hadsereg visszavonulási
utját. Sok spanyol zsoldos fulladt a tenger vizébe.

Alba bosszúból kiirtotta Rotterdammak majdnem egész lakosságát.
Antwerpenben és más városokban erődtornyokat építtetett. Most
már mind a 17 tartomány fegyvert fogott.

A városok kétségbeesetten védték magukat. Haarlem félévig tartotta magát, csak az éhség miatt kapitulált.

33. Egy falu kifosztása.

Az ország tele volt menekülőkkel, mert a spanyol katonaság kifosztotta a falvakat, az embereket kegyetlenül legyilkolta. A dúlások következtében a nép borzalmasan szenvedett.

Orániai Vilmos Észak-Hollandiának egy kis városába, Alkmarba vonult seregével. A polgárok vitézségétől még Alba katonái is megrettentek, és amikor a hollandok ismét a gátakat kezdték rombolni, a spanyolok nagy embervesztéssel visszavonultak.

34. Németalföldi zászlótartó.

Visszatért az önbizalom. A művész a zászlótartó férfi egész magatartásával bizonyítja, mennyire áthatotta a felkelőket a honvédelem, az igaz ügyért folytatott harc fontosságának tudata.

A Kis Alkmar városának védelme fordulópontot jelentett a szabadságharcban.

35. A háboru vége.

A holland hajókon a győzelem zászlóit lengette a szél, az ágyuk dörgése a háboru végét hirdette. Leiden város lakóinak hősiessége megmentette a szabadságharc ügyét.

1576-ban Németalföld déli tartományai Genfben megkötötték az északi területekkel a Németalföldi Szövetséget. A szövetség nem állott fenn sokáig, mert 1577-től Németalföld déli részén demokratikus mozgalom indult meg. Néhány városban iparosok és munkások jutottak uralomra. Saját bizottságaikat tették a városok élére és a gazdag burzsoáziát keményen megadóztatták a háboru költségeinek fedezésére. A papság reszketett, a nemesek kétségbeestek.

Karhatalmi osztagaik kiűzték a demokrata bizottságokat és készek voltak inkább a spanyol királynak alárendelni magukat, mint a nép uralmát elfogadni.

36. Utrechti Unio.

Az északi tartományok ekkor, 1579-ben "örök időkre" szövetségre léptek egymással Utrechtben, megkötötték az Utrechti Uniot. Kimondták függetlenségüket, II. Fülöpöt pedig tartományaitól megfosztottnak nyilvánították. A burzsoázia Orániai Vilmost akarta királlyá választani, de 1584-ben felbérelt orgyilkos megölte.

II. Fülöp 1609-ben Hollandiával fegyverszünetet kötött és elismerte függetlenségét. A forradalom Hollandiát Európa legerősebb tengeri és kereskedő országává tette.

Az osztályellentétek természetesen rikitóbban jelentkeztek, és éleződtek ki itt, mint Európa többi országaiban. A manufacturákban női és gyermekmunkaerőt alkalmaztak és ez még erősebben lenyomta a munkabéreket.

"A népi tömegek már 1648-ban szegényebbek voltak és kegyetlenebb

elnyomatásban szenvedtek, mint Európa többi néptömegei" - írta Marx.

A burzsoázia és arisztokráta réteg lett az uralkodó.

37. Éjjeli őrzőjárat. /Rembrandt/

Közvetlenül a háború után a holland városok fényes virágzása kezdődött. Volt valami mámorító a levegőben, amely a hosszantartó idegen uralom lerázása után a szabadság élvezetéből áradt. Bátor és tüzes ifjúság nőtt fel, mely a csaták ágyudörgése közepette fogantatott és győzelem és dicsőség korában lett naggyá.

A polgárság az éjjeli őrzőjáratra teljes fegyverdiszben, debpergéssel, hetyké, eleven, ujjongó mesollyal vonult.

38. Gazdag házaspár képe.

Az idősebb polgárok kiváló festőkkel örököztették meg magukat, mert a fényképezést akkor még nem találták fel; arcuk nyugalmat, megelégedettséget sugárzott. A burzsoázia a holland köztársaságban lépett fel először művészetfejlesztő hatalom gyanánt.

39. Esendélet.

A holland esendéleti képek leegyszerűsödtek, hiányzik belőlük a flamand nyenecség fitogtatása. Udék, zamatosak, elrendezettek, mint az egész új polgári élet - külső látszatra.

40. Rembrandt önarcképe.

A fény és árnyék festője, Rembrandt, korának legnagyobb művésze, a leideni molnár fia látta meg, hogy nemcsak jólát, gazdagság van, hanem roskadozó kunyhók is, ahol mosónék dolgoznak. Ezen az önarcképén még a művész fején bársony barottal, ifjú mesollyal ajkán, örököztette meg magát, de a küzdelem a fény és árnyékkal, a színek harca, mintegy előrevetítette a Sejtalemnek, hogy az élet is fény és árnyék küzdelme gyanánt alakul.

Életének első felében gazdag, elismert, akinek amsterdami háza látványosság. Keleti fegyvereket, csillogó ékszereket, régi brokátokat vásárolt össze, felesége, Saskia, mesebeli hercegnő módjára élt. Minél komolyabbá vált művésze, mennél mélyebb gondolatot tükröztek képei, annál kevésbé elégitette ki a burzsoázia izlését. 1642-ben készült "Éjjeli őrzőjárat" c. képét a lövészek céháza számára arcképük gyanánt rendelték meg. A műremeket azóta gyakran méltatták: milyen mesteri kezekkel szalad át a színek egész skáláján, a legvilágosabb sárgától kezdve a fény és árnyék vörös csillogása minden fokozatán át a zord feketéig. A divatos arcképfestő Rembrandt mégis megbukott. Ha művészetében új, értékesebb korszak is kezdődött, az amsterdami közönség mégis elejtette, és öreg korában elhagyottan, szegényen tengődött egy padlásszobában.

41. Tulp professzor anatómiája.

Leghíresebb műveinek egyike "Tulp professzor anatómiája leckéje" c. csoportképe. Alkalmazkodott a megrendelők kívánságához, kik a hasonlóságra vetették a fősúlyt, mégis a kép középpontja a megvi-

lágított holttest, a professzor magyaráz, és a többi sebész figyelmesen követi az előadást. Az egyes alakok csak részei a művészi munkának.

42. Az 1648-as békekötés ünnepi lakomája.

1648-ban, amikor befejeződött a 30 éves háború, a münsteri békekötésben a mai határig terjeszkedett Hollandia.

A németalföldi forradalom volt az első európai burzsoá forradalom, amely győzelmet aratott. A forradalom a spanyolországi feudális abszolutizmus vereségével és a holland burzsoázia győzelmével végződött. Ebben áll nagy fontosságú haladó jelentősége. A burzsoázia csak azért győzhetett, mert a forradalomban a néptömegek tevékenyen vettek részt, de a győzelem gyümölcsét egyedül a burzsoázia élvezte.

Készült a Felsőoktatási Jegyzetellátó Vállalatnál
Felelős vezető: Bojkovszky Lajos.